

BİR ANKARA YİTİĞİ

(Ankara Keçisi, Sof Kumaş ve Kazan Uygulamaları)

Bünyamin ZİLE / İl Planlama Uzmanı, Araştırmacı Yazar. Kazan Belediyesi Başkanlığı, Kazan - Ankara

GİRİŞ

Ankara keçisi; Ankara ve çevre illerde yetiştirilen bir keçi ırkıdır. Ankara keçisini değerli kılan tiftiğidir. 16-19. Yüzyıllar arasında bu keçinin tiftiğinden dokunan Ankara Sofu kumaşı yurt içinde ve yurtdışında büyük rağbet görmüştür. Ankara'nın sosyoekonomik yapısını değiştirmiş ve Osmanlı'nın refah seviyesi en yüksek kentlerinden biri haline getirmiştir. Ankara sofu kumaşı üstün özellikleriyle yüzyıllar boyunca Ankaralıya bir sosyal statü sağlamıştır. Şehrin zenginleri bilim adamları ve kadınları günlük yaşamlarında bu kumaştan yapılmış giysileri giymişlerdir. Aynı zamanda Ankaralı düğün, bayram gibi özel günlerde bu kumaştan yapılan giysiler giymiştir. Yaklaşık yüz yıldır dokunmayan ve dokunması unutulmuş bu kumaş; 2013 yılından itibaren Ankara'nın Kazan İlçesinde yeniden dokunmaya başlanmıştır.

Bu Çalışmada; Ankara Keçisi, Sof Kumaş ve Kazan Uygulamaları anlatılmıştır. Ankara Keçisi hakkında bilgiler verilmiştir. Ankara Sofu kumaşı genel

özellikleri ile incelenmiş olup, sof kumaş olarak satış tezgâhlarında yerini alana kadar geçtiği aşamalardan bahsedilmiştir. Tarihte Ankara Sofunun dokunduğu yerlerden bahsedilmiştir. Son olarak Kazan'daki sof kumaş dokuma atölyesinden bahsedilmiş ve bu atölyede elde edilen ürünlerin fotoğraflarına yer verilmiştir.

1. ANKARA KEÇİSİ

Ankara Keçisi orta Anadolu'da yetiştirilen küçükbaş hayvan cinsidir. Küçük cüsseli bir hayvan olduğu için eti ve sütü azdır. Et ve süt için beslemek rantabl değildir. Bu keçi genelde tiftiği için yetiştirilir. Ankara ve çevresinde yoğun olarak yetiştirilen Ankara Keçisi; Konya, Afyon, Çankırı, Kastamonu, Yozgat, Çorum, Niğde, Kırşehir ayrıca Mardin ve Siirt illerinde yetiştirilmektedir. Ancak Ankara çevresinden uzaklaştıkça üretilen tiftiğin kalitesi düşmektedir. Ankara Keçilerinin ortalama yaşam süreleri 8 ila 15 yıl arasında değişmektedir. 6-7 yaşına kadar damızlık olarak kullanılır. Bir keçinin ortalama 1.900 gram tiftik verimi vardır.

Yurt dışında bu verim 4 kilogram civarındadır.

Ankara keçisinin yavruları 6 aylık olana kadar oğlak olarak adlandırılır. Bir yaşına kadar olan yavrularına cebiş (çepiş, çepiç) denilmektedir. Bir yaşından üç yaşına kadar olan dişi keçilere gezdan adı verilmektedir. Yine bir yaş ile üç yaş arası olan erkek keçilere seyis denilmektedir. Üç yaşından büyük keçilere ana keçi, yine üç yaşından büyük olan ve burulmuş erkek keçilere erkek adı verilmektedir. Damızlık için ayrılmış olan erkek keçilere ise teke adı verilmektedir. Tiftikleri kırılan Ankara keçilerine (erkek dişi ayrımı yapılmadan) cıba adı verilmektedir. Cıbalık süresi yaklaşık 45 gündür. Bu süre içerisinde keçiler yağmurdan ve doludan korunur. Merada çok yağmura tutulursa keçiler telef olur. O nedenle Ankaralı "Cıba güden bulut güder." demiştir.

En kaliteli tiftik bir yaşındaki çepişlerin tiftiğidir. Bunlar yumuşak ve ince tüylüdür. Gezdan ve seyislerin tiftiği orta kalitedir. Tüyleri de orta

1947 yılında çıkarılmış ve 1961 yılına kadar tedavülde kalan 50 Türk Lirası

Zarif bir hayvan olan Ankara keçisi özgürlüğüne çok düşkündür. Hiç yerinde duramaz. Çok hareketli bir karaktere sahiptir.

kalınlıktadır. Ana keçi, erkek ve teke-lerin tüyleri sert ve kalındır. Dolayısıyla kalitesi de diğerlerine nispeten daha düşüktür.

Zarif bir hayvan olan Ankara keçisi özgürlüğüne çok düşkündür. Hiç yerinde duramaz. Çok hareketli bir karaktere sahiptir.

1.1. Ankara Keçisinin Yaşam Alanları

Ankara Keçisi Orta Anadolu'nun geniş bozkır sahasında ve bu bozkırın içerisinde yer alan kurak orman alanlarında yetiştirilmektedir. Ankara Keçilerinin en yoğun oldukları alanlar orta Anadolu bozkırını ile bu bölgedeki kurak orman alanlarıdır.

Ankara Keçisi rakımın 500 metreden aşağı olduğu yerlerde yetiştirilmemektedir. Aynı şekilde rakımın 1500 metreyi geçtiği yerlerde de yetiştirilmemektedir. Bu verilen değerlerin üstünde ve altında çok az miktar da yetiştirilse bile keçilerin çok soğuk ve sıcaktan telef oldukları ya da tiftik kalitesinin çok düştüğü görülmektedir.

Ankara Keçisi yetiştirilen sahalar nem, yağış ve hava sıcaklığı bitki örtüsü açısından incelenirse:

Ankara Keçisinin kar örtüsünün fazla bulunduğu alanlarda beslenmesi güçleşmektedir.

Ankara keçisi çok soğuk, çok yaş ve nemli yerlerde çabuk hastalanmakta ve ölümler nedeniyle telef olmaktadır. Ankara civarında bile çok kar yağdığı yıllar hava sıcaklığının -15 den aşağıya düştüğü günler tiftik keçilerinin sürüler halinde telef olduğu görülmektedir.

Toprağı fazla kalkerli alanlarda, alçak, ıslak ve fazla sıcak olan yerlerde irki özelliklerini kaybetmektedir. Ayrıca alçak arazilerdeki sularda ve meralarda parazitler (Asalaklar) çok görüldüğünden paraziter hastalıklardan çok çabuk etkilenmekte ve fazla telefata vermektedir. Yüksek yerlerde ise parazitler yoktur. Bitkiler daha temizdir.

Ankara keçileri içtikleri suya da çok önem verirler. Birikinti ve durgun suların asla içmezler. Genelde pınarların suyunu tercih ederler. Ayrıca mümkün olduğunca pınarların kurnalarından su içmeye çalışırlar.

Ankara Keçileri Orta Anadolu'nun dalgalı arazisinde bulunan meşelik ve ardıç ağaçlarının nispeten yoğun olduğu meralarda otlanmayı sever. Ayrıca fundalıklar ve çalılıklar

bu keçiler için en uygun beslenme alanlarıdır. Ankara keçileri bu dalgalı arazide yetişen otların taze filizlerini ve dikenlerini de yer. Ancak daha ziyade yaprak yemesini sever. Bunun yanı sıra Orta Anadolu'da özellikle Ankara civarındaki dalgalı alanlarda çok yoğun miktarlarda bulunan yavşan, kekik, çöğen, sığırkuyruğu, geven, yavruağzı, gibi kokulu otları yemeyi severler.

Kışın fazla kar kaydığı zamanlarda meraya çıkarılmayan Ankara Keçileri, üreticiler tarafından sonbaharda istif edilen, meşe yaprakları, çakırdiken, yandak gibi dikenlerle beslenir. Mart ve Nisan aylarında kesilen söğüt ve kavak gibi ağaçların dallarından oluşan ve çiğindirlik adı verilen kısımlarını da ıstahla yerler.

Sonuç olarak, Ankara Keçisi karasal iklimin hüküm sürdüğü, fazla sıcak ve soğuk olmayan, nemin fazla bulunmadığı çeşitli bitki topluluğun yetiştiği yerlerin hayvanıdır. Bu iklim özelliğine en uygun yerin Ankara çevresi olduğu görülmektedir.

Ankara Keçisi çok temiz bir hayvandır. İçtiği suyun temiz ve taze olmasına dikkat eder. Meşe yaprağı, Ardıç yaprağı ve kokulu otların taze filizleri ile beslendiği için eti de kaliteli ve lezzetlidir. Keçi etinin

Fotoğraf: Burhanettin BAYKURT

Fotoğraf: Burhanettin BAYKURT

kendine özgü kokusu bunda yoktur. Onun için sevilerek yenilir. Ankara Keçisinin gevrek bir eti vardır. Ünlü gezgin Evliya Çelebi Seyahatnamesinde “Tiftik keçisinin eti misk kokuludur. Bu keçiler dağlarda pırnar (meşe) yaprağı yerler” diye bahseder Ankara Keçisinden bahisle “süt gibi beyazdır, bu dünya üzerine böyle mahlûk yaratılmamıştır.” Diye devam eder ünlü seyyah.

2. ANKARA KEÇİSİNİN MENŞEİ

Ankara keçisinin kökeni konusunda değişik görüşler bulunmaktadır. Kimi araştırmacılara göre bu keçinin ana vatanı Orta Anadolu’dur. Orta Anadolu’da binlerce yıldır yaşamlarını sürdürmektedir. Yine bazı araştırmacılara göre bu bölgede antik çağlarda yaşayan yaban keçileri ile evcilleştirmiş keçilerin çiftleşmesi sonucu elde edilmiş yeni bir keçi türüdür. Ancak Selahattin BATU tarafında yapılan çeşitli araştırmalara göre bu keçi türünü Sümerlerin ve Asurların bilmedikleri görülmüştür. Aynı zamanda antik çağlarda bu bölgede yerli keçilere eşlik edecek yaban keçisinin bulunmadığı da bilinmektedir. Yine o dönemlere ait tiftik ve tiftik ürünlerine de rastlanmamıştır.

Ankara Keçilerinin Türklerin Orta Asya’dan Anadolu’ya göçerken yollarında getirdikleri yolunda görüş en doğru görüş olarak genel kabul görmüştür. Çünkü Orta Asya’da bu keçi türüne benzer keçi türü olduğu yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu keçiler Ankara çevresine geldikten sonra uygun yaşam alanına kavuşmuş ve keçilerde gözle görülür bazı değişiklikler görülmüştür. Tiftik kalitesi artmış, daha beyaz, daha kıvrımlı, daha elastik, daha uzun tüylere sahip tiftikleri olduğu gözlemlenmiştir.

3. ANKARA SOFU

Ankara Keçisi tiftiğinden dokunan Ankara Sofu kumaşının tam olarak ne zaman dokunmaya başlandığına dair kesin bir veri bulunmamakla birlikte 15. Yüzyıl ile 16. Yüzyıllarda dokunmaya başladığına dair yazın alanında bilgilere rastlanmaktadır. 16. Yüzyılda Ankara sof dokunulduğuna dair Ankara Şer’iye sicillerinde bilgilere rastlanmaktadır.

Ankara Sofu yaklaşık 400 yıl şehrin ekonomik sosyal hayatına büyük canlılık katmıştır. XV. ve XVIII. Yüzyıllar arasında Ankara özellikle sof üretiminde ihtisaslaşan ve gelişimini bu ürünün Doğu ve Batı pazarlarındaki satışından elde edilen gelirle sağladığı görülmektedir. XVI ve XVII. yüzyıllarda Ankara nüfusunun 23 bin ile 25 bin arasında olduğu kadı sicillerinden anlaşılmaktadır. Ankara bu yüzyıllar arasında bir ticaret şehri görünümündedir. XV. yüzyılda Ankara’dan geçen ve şehrin Doğu ile ticaret ilişkilerinde önem arz eden iki yoldan birisi Bursa-Tebriz arasında uzanan ipek yolu; diğeri de Anadolu’yu çaprazlama kat eden Halep-Şam yoludur. Bunlara ek olarak Ankara - Antalya arasında da özellikle sof nakliyatı açısından bir bağlantı bulunduğu ve sofaların Antalya limanından İskenderiye yoluyla Arabistan’a sevk edildiği Antalya gümrük defterlerindeki kayıtlardan anlaşılmaktadır.

XVI. ve XVII. yüzyıllarda Ankara’da Sof kumaş üretimi çok gelişmişti. Ankara sofaları şehrin çok önemli bir ihracat malı haline gelmişti. Sof üretimi şehir ve çevresinin talebi ile sınırlı olmayıp, çoğunlukla İstanbul ve ülke dışı pazarların talebini karşılamaktadır. Ankaralı tüccarların ülke dışına sof yüklerini götürmek üzere yaptıkları ticaret seferlerinin yanı sıra yabancı tüccarların da sof almak üzere şehre geldikleri bilinmektedir.

İlk önceleri Venedik, Lehistan gibi Avrupa ülkelerine ihracat edilen sof, daha sonraları Avrupa’nın birçok ülkesine ihracat edilmeye başlanmıştır. Ayrıca Bağdat, Şam ve Halep’e de çok miktarda gönderilmektedir.

Ankara’da sof kumaş dokumacılığı ile eğiriciler, dokumacılar, yuyucular, çirişçiler, perdahçılar, boyamacılar, fırıncılar gibi esnaf gruplarının oluştuğunu Ankara’ya ait Şer’iye sicillerindeki kayıtlardan öğrenilmektedir. Tiftik ipliğinin, sof kumaş haline gelinceye kadar geçirdiği işlemlerle uğraşan bu esnaf gruplarında çalışanlar işlerinde mahir ustalardan oluşmaktadır.

3.1. Ankara Sofunun Özellikleri

Sof kumaşın en belirgin özellikleri süt gibi beyaz, pırlanta gibi parlak, ipek gibi yumuşak, Güneş ışınlarını yansıtma özelliğinden dolayı yazın terletmeyen, kışın üşütmeyen bir kumaş olmasıdır. Aynı zamanda toz tutmayan, yağmur geçirmeyen parlamayan, büzülmeyen, buruşmayan, güvelenmeyen içerisinde bit barındırmayan özellikleri de vardır. İnce ve sık dokunmuşu makbuldür. Dayanıklısıdır. Kolay kolay eskimeyen bir kumaştır. Radyasyon gibi tehlikeli maddelerden insan vücudunu korumaktadır. Bu özelliğinden dolayı Tiftik belirli oranlarda Astronotların giysilerine de katılmaktadır.

Ankara Sofu birkaç türlü dokunmaktadır. 4 kat iplikten kalın kumaşlar dokunmaktadır. İki kat iplikten ince kumaşlar dokunmaktadır. Hatta yağmurluk gibi giysilere 8 kat iplik kullanıldığı görülmektedir.

Ankara Sofu ince sof, kalın sof, Muhayyer sof, sekiz kat yağmurluk sof, menevişli sof, menevişsiz sof gibi çeşitlere ayrılırdı. Ayrıca kullanılacak giysiye göre içlik sof, donluk sof, cübbelik sof, şalvarlık sof gibi çeşitlere ayrılırdı.

Osmanlı padişahları da sof kumaşlardan dikilmiş, içlik, entari, cübbe ve kaftan giyerlerdi. Fatih Sultan Mehmet'in beyaz softan dikilmiş uzun kollu yandan yırtmaçlı entarisi bulunmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın softan başka bir kumaşla dikilmiş elbise giymediği bilinmektedir. O tarihlerde Sof Kumaştan dikilmiş elbise giymek yüksek bir mevkiiyi temsil ederdi. Düğünlerde, bayramlarda özel günlerde Ankara halkı sof kumaştan yaptırılmış elbiseleri tercih ederdi. Evliya Çelebi Seyahatname isimli eserinde "Bu şehrin alimleri baştan ayağa renk renk sof ferace giyerler, zira Ankara sof yurdudur. Kadınları da rengarenk sof ferace giyip gayet edeplice gezerler" diye bahsetmektedir.

3.2. Sof Kumaş Üretiminin Aşamaları

- Tiftiklerin kırılması, toplanması, temizlenmesi, kalitesine göre ayrılması aşaması,
- Taranması, ikinci defa temizlenmesi ve top-top toplanması aşaması,
- Boyanması ve yıkanması,
- İkinci defa taranması,
- İplerin eğrilmesi ve çile yapılması,
- İpliklerin çözgü ve atkı ipi olarak ayrılması,
- İpliklerin haşıllanması ya da çirşlenmesi,
- Çözgü İpliklerin dokuma tezgahlarına takılması ya da yerleştirilmesi,
- Dokunmuş sof kumaşın yıkanması,
- Kükürtleme işleminin yapılması,
- Perdahlama ve cilalama işleminin yapılması,
- Fırınlama işleminin yapılması,
- Kumaşların dürülerek top haline getirilmesi ve satışa hazırlanması,
- Çeşitlere ayrılması ve pazarlanması.

Yukarıdaki işlemlerden anlaşılacağı gibi oldukça zahmetli ve yorucu bir iş olan sof kumaş dokuması bütün bu işlemler yapıldıktan sonra arzu edilen kaliteye ulaşmaktadır.

3.3. Ankara'da Sof Kumaş Üretilen Yerler

Ankara merkezinde yoğun olarak üretilen sof kumaşının ayrıca Ayaş, Beypazarı, Kalecik ilçelerinde de üretildiği görülmektedir. Mürtet Ovasında Zir (Yenikent), Erkesu (Yeni Kayı köyü bugün Yenikent kasabasının bir mahallesidir) Miranos (Orhaniye Kazan İlçesinin bir Mahallesi) Virancık (Örencik Kazan İlçesinin bir mahallesi) gibi köylerde de sof kumaş üretilmiştir. Ayrıca Kastamonu'nun Tosya ilçesinde Eskişehir'in Sivrihisar ilçesinde üretilmiştir. Bunların hepsi Ankara sofusu olarak o tarihlerde damgalanmaktadır. Bu yerlerin dışında Üsküp, Bağdat, Erzincan gibi Osmanlı illerinde de üretildiği görülmektedir. Fakat bu şehirlerde üretilen soflar kalite olarak Ankara Sofunun seviyesine ulaşamamıştır.

4. KAZAN UYGULAMALARI

Tiftik ve Sof Araştırma ve Geliştirme Derneği tarafından hazırlanan "Ankara'nın Tarihi Sof Kumaşının Yeniden Şehrin Kültürel ve Ekonomik Hayatına Kazandırılması Projesi" Ankara Kalkınma Ajansı "2012 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı" tarafından desteklenmeye değer bulunarak, 2013 yılının Ekim ayında Kazan İlçemizde faaliyete geçirilmiştir.

Proje; dokuma ve tasarım olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle Kazan'daki dezavantajlı kadınlar arasında 15 kursiyer seçilmiştir. Bu kursiyerler akademik kariyeri olan dokuma hocaları tarafından 6 ay süreyle (haftada üç gün) dokuma kursuna tabi tutulmuşlardır. Bu kurs teorik ve uygulama aşamalarından oluşmuştur.

Yine akademisyenlerce bu süre içerisinde haftanın iki günü uygulamalı tasarım eğitiminden geçen kursiyerler tasarımın yanı sıra çizim, biçim ve dikim konusunda da bilgi dağarcıklarını geliştirmişler ve deneyimlerini artırmışlardır.

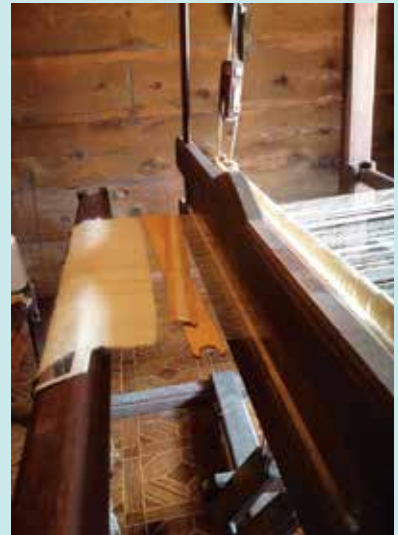
Kursiyerler 6 ayın sonunda sof kumaş dokumaya başlamışlardır. Aynı zamanda bu dokunan kumaşlardan kendi tasarımları olan çanta, kravat, ceket, yelek, etek gibi ürünleri de üretmeye başlamışlardır.

5. ANKARA SOFU DOKUMASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Ankara Keçisinin tiftiğinden dokunan sof kumaşın pamuk, yün ve ipek gibi özel işleme tabi tutulmadan kolaylıkla dokunmadığı görülmektedir. Daha önceki bölümlerde bahsedildiği gibi tiftikten eğrilen ipliklerin haşılama gibi özel bir işlemle geçirilmesi gerekmez. Eğer haşılama yapılmaz ya da iyi yapılmazsa tezgahlara takılan tiftik iplikler dokuma yaparken kopmakta ya da tarak ile gücü arasında sıkışıp kalmaktadır. Sof kumaş dokumak mümkün olmamaktadır.

Tezgahlara takılan tiftik ipliklerle sof kumaş dokumak pamuk ve yün ipliklerle dokunan kumaşlara göre oldukça yavaş olmaktadır. Bir dokuma işçisi bir günde diğer ipliklerle yaptığı dokumanın nerdeyse üçte

Kazan Sof Kumaş Atölyesinde Üretilen Kumaşlardan Elde Edilen Ürün Örnekleri
Dokuma, tasarım, nakış ve fotoğraf Süreyya ZİLE

birini ancak dokuyabilmektedir. Örnek vermek gerekirse bir işçi günde bir buçuk metre tül pamuklu kumaş dokurken sadece 50 cm. tül sof kumaş dokuyabilmektedir.

Tiftiğin bükülerek iplik haline getirilmesi bir başka sorundur. Ülkemizde bu işle uğraşan sadece birkaç köy kalmıştır. O köylerde de bu işi bilen çok az insan vardır. Bükme işlemi oldukça pahalıya mal olmaktadır.

Haşillama işlemi ise bir başka karşılaşılan güçlüktür. Ülkemizde literatür

tarandığında haşillama işlemi için yazın alanında oldukça bol haşillama örnekleri verildiğini görülmüştür. örnekler tek tek denendiğinde bir sonuç alınmamıştır. Ayrıca balmumuna kadar birçok materyal daha denenmiş yine bir sonuç alınamamıştır. Yapılan beyin fırtınaları sonucu doğada yeni materyaller aranmış, birbirine benzer 4 adet bitki bulunmuş ve yapılan denemeler sonunda sadece bir bitkiden olumlu sonuç alınmıştır. Bu bitki yanına başka doğal materyaller katılarak bir karışım elde edilmiş ve

bu karışımla yapılan haşillamadan iyi sonuç alınmıştır. Bu aşamadan sonra sof kumaş dokumak mümkün olmuştur.

6. SOF KUMAŞIN BAŞLICA SORUNLARI

Daha önce de belirttiği gibi sof kumaş çok yavaş dokunmaktadır. Fabrikalarda seri üretimi bu aşamada mümkün olamamaktadır. Denizli'de bir tekstil firmasında yaptığımız saf sof kumaş dokuması denemesi

başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ancak çözgü iplikleri pamuk; atkı iplikleri tiftik olduğunda çok seri dokuma mümkün olmuştur.

20 santim eninde 2 metre boyunda bir atkı dokuması yaklaşık bir hafta sürmektedir. Diğer bir deyişle ayda sadece 5 adet atkı dokunabilmektedir. 50 cm. eninde 4 metre boyunda bir sof kumaş dokuması el tezgahlarında bir işçi tarafından bir ayda ancak dokunabilmektedir. Bu anlatılanlar ışığında sof kumaş dokumanın ne kadar güç bir uğraş olduğu apaçık ortaya çıkmaktadır.

Dokumanın güç ve büyük uğraş iste-mesi işçilik maliyetlerini de artırmaktadır. Tiftiklerin havalandırılması, taranması, iplik haline getirilmesi, dokunması, yıkanması, çirilenmesi, kükürtlenmesi, fırınlanması, boyanması gibi aşamaları yoğun emek gücü ile yapılmaktadır. Bu durum hem maliyetleri arttırmakta hem de sof kumaşın tezgahlarda satışa sunulana kadar ne denli büyük uğraşlar istediğini gözler önüne sermektedir. Ayrıca kalifiye işgücü bulmakta karşılaşılan güçlükte sorunların diğer bir boyutudur. Bu kumaşı dokumada ve

diğer aşamalarını yapmakta kullanılacak işgücünü özel olarak yetiştirmek gerekmektedir.

Bu durum piyasada diğer kumaşlardan yapılmış ürünlerle sof kumaş ürünlerinin rekabet şansını oldukça azaltmaktadır. Ancak yine de bir şansı vardır. Bu ürünler çok özel ürünlerdir dünyada başka bir örnekleri yoktur. Güçlü bir kurumsal destekle dünya piyasalarında yok satma ihtimali oldukça yüksektir. Üstelik değişik kullanım alanlarına sahip olması bu ürüne olan talebi gün geçtikçe artırmaktadır.

SONUÇ

Ülkemizin ulusal değerlerinden ve çok önemli gen kaynaklarından olan Ankara Keçisi soyu tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Son yıllarda verilen devlet destekleri ile sayıları 170.000'e kadar çıkmıştır. Ankara Keçisinin kırsal kalkınma için en önemli materyallerden biri olduğu gerçeği bu konuda yoğun çalışmalar yapılması gerektiğini ortaya çıkarıyor. Ankara keçisini bu denli önemli yapan tiftiğidir. 16. ve 18. Yüzyıllarda tiftiğinden dokunan Ankara Sofu Kumaşı sadece Osmanlı coğrafyasında kullanılmamıştır. Başta Avrupa olmak üzere bütün dünyadan talep edilmiş-

ti. Osmanlının önemli ihraç kalemlerinden biri haline gelmiştir.

Günümüzde Ankara keçisinin sayısını çoğaltmanın ve yetiştirici sayısını arttırmanın en önemli yolu ise katma değeri tiftiğe göre kat kat yüksek olan sof kumaş üretimini yaygınlaştırmaktan geçmektedir. Sof kumaş üretildikten sonra Ankara hatırası olarak yeni ürünler üretmek gerekmektedir. Bu ürünlere olan ilgi Ankara'da turizmin canlanmasına da büyük katkı sağlayacaktır.

Sof kumaş üretimini yaygınlaştırmayı güçlü kurumsal destek istemektedir. Ancak böyle bir destekle

bu kumaş eski günlerdeki gibi tercih edilir hale gelecektir.

Kazan uygulamaları yaklaşık yıldır dokunmayan bir kumaşın yeniden dokunabilir hale gelmesi açısından önemlidir. Ancak geliştirilmeye muhtaçtır. Onlarca yıldır yapılan bireysel girişimlerin hiç birinde bu kumaş dokunamamıştır. Kazan'da yoğun uğraşlar sonucu Ankara Sofu Kumaşı dokunmuştur. Ankara Sofu Kumaşının yeniden dokunabilmiş olması Türkiye ve Ankara için büyük bir ümit kaynağı olmuştur. Çünkü bu kumaş Tibet'te dokunan Kaşmir gibi dünyanın en özgün ve en özellikli organik kumaşlarından biridir.

KAYNAKÇA

- AKINCI, İhsan Abidin, "Anadolu Ziraat ve Yetiştirme Vaziyeti", İstanbul 1918
- BATU, Selahattin, "Ankara Keçisinin Tarihi ve Menşei hakkında Bir Tetkik", Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayını, Ankara 1940.
- ÜSTAR, Faik, "Tiftik ve Tiftikçiliğimiz", Üniversite Kitabevi, İstanbul 1940
- AKTAN, Sevim, "Ankara Sofu", Türk Folklorü Araştırma Yıllığı-1982, Kültür ve Turizm Bakanlığı MİFAD Yayınları: 44, Ankara 1983, s. 7-20.
- İŞCEN, Yavuz, "Ankiler- Sof ve Ankara", Anfora Dergisi, Cilt: 1, Sayı 11, Mart 1993, s. 6-7
- AKMAN, Numan, "Ankara Keçisi", Ankara Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6, Mart 1994, s. 5-16
- İMER, Zahide, "Ankara Sofunun Geçmişi ve Bugünü", Ankara Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6, Mart 1994, s.85-86
- TÜRKOĞLU, Ömer, "Ankara'nın Unuttuğumuz Değerlerinden Sof", Ankara Eğitim Kültür ve Sanat Dergisi, Milli Eğitim Müdürlüğü Yayını, Yıl: 12, Sayı: 67, Mayıs-Haziran 2010, s. 22.
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi, (Hazırlayanlar: Yücel DAĞLI, S. Ali KARAMAN), Cilt: 2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.
- TAMUR, Erman, "Ankara Keçisi ve Tiftik Dokumacılığı", Ankara Ticaret Odası Yayınları, Ankara, 2003.
- ÖZDEMİR, Rifat, "Ankara'da Sof ve Şal Üretimi (1770-1850)", Tarihte Ankara Uluslararası Sempozyumu, Bildiriler(25-26 Ekim 2011), C.2, Ankara 2012, (s.729-735)